

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.
 A szerkesztőség kérésre visszaadja a kéziratokat vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

Városok kongresszusa.

(K. Ö.) A városok Budapesten országos kongresszust tartanak. Ezt megelőzte a r. t. városok polgármestereinek kongresszusa, mely előkészítette a városok tanácskozását. Remény van tehát arra, hogy a városok kiküldöttjei ezuttal érdemleges munkát fognak végezni.

A közvélemény nagy rokonszenvvel kíséri a városok mozgolódását. Okuk van a panasza. Eltekintve attól, mi okozta a városok sanyaru helyzetét és háztartásuk rendezetlenségét, a legfontosabb társadalmi és gazdasági érdekek fűződnek ahhoz, hogy a városok kimásszanak ebből a hínárból, mely hivatásuk teljesítését lehetlenné teszi. Nincs tényező Magyarországon, mely nem akarná, hogy a városok fejlődése és haladása biztosítva legyen. Ebben a törekvésben a városokat most már az állam is segíteni fogja, mely eddig önző módon kihasználta a városok munkaerejét, anélkül, hogy arra gondolt volna, hogy a városoknak az állami feladatok ellátásáért eszközölt költségeket meg is kellene téríteni.

A rokonszenv, mely a városok mozgolódását kíséri, annál őszintébb, mert a városok most már felhagynak a szórasos

jajgatással és nem annyira az államtól, mint saját erejüktől várják a segítséget. A városok tehát az annyira ajánlott önszegély útjára léptek.

Két irányban akarnak magukon segíteni.

A városok eddig azt a gyakorlatot követték, hogy kihasználatlanul hagytak oly jövedelmi forrásokat, melyek természetüknél fogva városi jövedelemnek kinálkoztak. Ezek a közvilágítást s közlekedést ellátó üzemek és a községi takarékpénztárak. A gáz- és villamos világítást szolgáltató üzemekkel és a villamos vasuti vállalatokkal a városok most ugyan a legtöbb helyen még hosszú lejáratú szerződésekkel bírnak, de ha ezek lejárnak, ezeket az üzemeket városi üzemekké kell átalakítani.

Másképpen áll a dolog a községi takarékpénztárakkal. Nálunk nem igen vannak községi takarékpénztárak. Ennek oka az, hogy a pénzügyi intézetek jót megfontolt önértékből a városok képviselőtestületeinek tagjait választották be, az igazgatóságba és felügyelő-bizottságba, kik azután természetesen nem a város, hanem a pénzügyi intézet érdekeit képviselték. A külföldön, nevezetesen Ausztriában és Németországban a takarékpénztárak 80%-a

községi jellegű, ami a községeket nemcsak arra képesíti, hogy saját kiadásaik egy részét fedezhessék a takarékpénztári tiszta haszonból, hanem arra is, hogy községi szociális politikát folytathassanak, a takarékoskosságot fejleszthessék és a szegényügyet megoldhassák.

Dicséret illeti a magyar városokat, hogy a községi takarékpénztárak előnyeit belátva, ezek létesítése érdekében javaslatot terjesztenek a kongresszus elé.

A városok háztartásának rendezetlensége másik oka a drága hitel. Közintézmények létesítésére a városoknak sok pénzre van szükségük. A bankok üdvös versengése, mely a városokat méltányos kölcsönhöz iuttatta, megszűnt és a bankok közt fenálló kartellszerű megállapodás nagyon megdrágította a városi kölcsönöket. Mert bárhová fordultak, egyenlően súlyos feltételek mellett kaphattak csak kölcsönt.

Most az a terv merült fel, hogy a városok saját maguknak csinálnak egy országos takarékpénztárt. A városok 10 millió korona alaptőkével oly bankot alapítanak, mely városi kötvények kibocsátása útján látja el a városokat hitellel. Ennek az intézménynek létesítése mir is biztosítottnak látszik. Az alaptőke felét a

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A felköszöntő.

— Edmond Harauceurt. —

Ferreol parancsnok nem volt világi. Ezért nem lett ez a kitűnő tengerész soha admirális. Nagyon keveset mutatott. A hölgyek mulattak felette, de nem vele. De mi, tisztjei imádtuk s egy intésére a tűzbe rohantunk volna.

Mikor először jártam a legszélső keleten, akkor is ő volt a parancsnokom. Hongkongról indultunk el s egy avária miatt be kellett térnünk egy kisebb kikötőbe, Hainanba. Itt csak piszkos, földhöz ragadt népet találni s nem voltunk meglepve, mikor megérkezésünk estéjén egy rozszant kínai csónakot láttunk magunk felé közeledni. Orrában egy vén kínaiült. Azonban az volt a különös rajta, hogy kezében a trikolort tartotta, egy kék-fehér piros zászlót, mely alig volt nagyobb egy zsebkezdőnél, de bennünket roppant boszantott a vén kínai szemtelensége. A hajóhoz ért s engedelmet kért, hogy feljöhessem.

— Francia vagyok! — kiáltotta — s szeretném önöket látni.

Ezt a jelenetet sohasem fogom elfelejteni. Felkapaszkodott. Ránk nézett s egy szót sem

tudott szólni, őszinte kék szemeiből nagy könyek gördültek le. Sorra nézett mindannyinkat s bólintott, mintha megismert volna, mintha azt mondta volna két szeme: az Isten áldjon meg benneteket, várjatok egy cseppet, megmagyarázom. De nem bírt erőt venni a meghatottságán. A korláthoz kellett támaszkodnia. Ferreol maga hozott oda neki egy tábori széket.

Körbe álltunk és várakoztunk. Sovány eres kezével eltakarta arcát és könnyei szürke szakállán gördültek végig. Végre megszólt:

— Bocssáznak meg. Köszönöm. Ez jól esik.

Felállott.

— Igen, jól tesz ez. Köszönöm, csókoljanak meg.

Mosolygott ránk s megcsókoltuk mind a két arcát. Ferreol kezdte meg a sort.

Az öreg folytatta:

— Francia... francia... Edes hazám fia! Huszonhét éve, testvéreim!...

Majd így szólt:

— Beszéljete nekem, hadd halljam a nyelveteket. Mindegy, akármit, jól esik hallgatni.

Elmesélte aztán, hogy hittériő s hogy huszonhét éve él a legalsóbbrendű emberek között s azóta csak egy hazájabelivel beszélt,

az is hittériő volt, de már elhagyta őt. Alig negyvenkilenc éves s többnek látszott hatvanánál, a honvágy, a szenvedés és a sok idegen szokás ugy megtörte.

— Oly szép a haza, ha az ember távol van tőle! — ismételte. — El sem tudjátok képzelni, mily jót tettek velem most, mily lelkiert, megnyugvást hoztatok magatokka!

Parancsnokunk ebédre hívta meg.

— Magam itt maradtam volna, ha meg nem hív — felelt ő.

Vidáman megszorította a matrózok kerges tenyerét s mosolygó arccal kérdezősködött, honnanvalók, melyik megyéből és kerületből?

— Most bejárom egész Franciaországot — mondta derülten. — Ugy-e, már jobban beszélek, mint kezdetben? Oh, be jól esik ez!

Ebédünk fesztelen és vidám volt. A kínai beszéd életmódjáról, környezetéről, elmondta, hogy míg nem úgy élt, mint ők, gyűlölték és kinevezték és hogy már alig tud a villával bántani.

— Szegény anyám, — szólt — hogy pirulna, ha látná, mily neveletlen a fia.

— Eh, tisztelendő ur, az ember mindent elfelejt.

— Sajnos, huszonhét év alatt rájöttem erre az igaz-ágra.

— Hosszu volt az idő nagyon?

Tennisz

színes női

színes gyermek

valódi amerikai

Chassala sandál

cipők

legjobb minőségben

REICHARD

áruházában kaphatók.

városok jegyzik, a másik felét, ha a nyilvános aláírás nem sikerül, egy pénzcsoport jegyzi. A városok bankja azonban csakis úgy fog a városi hitel ellátásában számottevő tényező lenni, ha az állam is támogatja, legalább is abban a mértékben, mint ahogy a fővárosi bankok egy-némelyikét és a jelzálogleveleket kibocsájtó intézeteket támogatja.

A városok kongresszusán bizonyára sok terv fog felmerülni, mely mind azt célozza, hogy a városok háztartását rendezze. Ezek között azonban bizonyára a legfontosabb a városi bevételek szaporítása és a hitel drágaságának csökkentése.

A politikai válság.

A válság még mindig stagnál. A kibontakozás egy lépéssel se halad előre. Abban mindenki megegyezik, hogy a Wekerle-Andrássy-féle kombináció megbiúsult. A miniszterelnök legközelebb Bécsbe utazik és jelentést fog tenni a felségnek missziója eredménytelenségéről.

Tegnap este a pártklubokban hire járt, hogy Wekerléék őszig ügyvivők maradnak és hogy a Ház királyi kéziratral el fog napoltatni.

— Nem mondhatnám, az idő csak elmúlik.

— Nem üldözték önt?

— Vannak ellenségeim nekem is. A tolvajok, kalózkodók, rablók. De vannak jó emberek is, azokat magam köré gyűjtöttem s együtt védekezünk ellenük. Várat is építettünk az én terveim alapján. Két tornya van, igen impozáns. Eljöhethetnének megnézni.

Mikor meglátta az almát, a mit ebéd után csemegének hordtak fel, felkiáltott s kitérte a karjait és egyet kivett belőlük. Megnézte, megszagolta, behuntya a szemét és ismét két könysepp jelent meg pilláin. Ugy mormolta:

— A nagyapám kertje . . .

Mosolyogva nézett ránk aztán.

— Ugy-e nem tudják, mit jelent ez nekem? Alma! Istenem, ez az illat! Gyermekekorom, összes játékaim eszembe jutnak . . .

Mohón beleharapott az almába.

Duverneau hadnagy, aki arisztokratának érezte magát, mert azt hitte, hogy Du Verneunak írhatja nevét, féhangosan szólt:

— Meddig tart még?

Ferreol összeráncolta homlokát, bántotta, hogy éppen e világról ily tapintatlan.

A hittérítő is, úgy látszik, meghallotta megjegyzését, mert elpirult s kellemetlenül kezdte magát érezni. Szerencsére vége lett az ebédnek, hozták a szájöblítőt.

A hittérítő egy pillanatra az üvegsét nézte s megszagolta a mentától illatozó folyadékot. Hirtelen összeszedte magát és ivott belőle. Duverneaut majd megfojtotta a kacagás. de Ferreolnak egy pillája se rezdült meg. Keményen nézett Duverneaura s körülhordozta tekintetét mindannyiunkon. Aztán lassan felemelte öblítő csészéjét és azt mondta:

— Uraim! Vendégünk egészségére!

Felje intett és fölhajtotta az öblítésre szánt langyos folyadékot. És fölhajtottuk mindnyájan. Duverneau hadnagy ur is.

Mások meg azt a hírt kolportálták, hogy egyelőre egy tisztán hivatalnok minisztérium fogja az ügyeket intézni. A Nemzeti Társaságban meg határozottan állítják, hogy Lukács László és Khuen-Héderváry a jelen körülmények között egyáltalában nem hajlandók kormányt vállalni. Ezt a királynak is megmondták, aki azt tudomásul vette.

Látnivaló, hogy minden irányban a legnagyobb bizonytalanság uralkodik. A legnagyobb valószínűséggel bir az a feltevés, hogy az őszig nem igen lesz kibontakozás.

Megemlítjük még, hogy a bankosok bizalmas konferenciái még mindig folynak. Egy ilyen konferenciára szóló meghívón az illető képviselő azzal az indoklással hivatik meg, hogy a pártkörben bizalmasan nem lehet tanácskozni, mert a tett nyilatkozatok többnyire elferdített alakban kerülnek a lapokba. A meghívót Leszkay Gyula írta alá.

A banksoport még mindég bizik, hogy függetlenségi kormány alakításra kerül a sor, a tárcákat is kiosztották egymásközt; Kossuth elnök, Jusch belügy, Batthyány kereskedelem, Holló igazság, de a bizakodásnak eddig még semmi pozitív alapja.

A függetlenségi pártban már azt találgatják, kik kerülnek kihallgatásra a király elé, pedig még nem bizonyos, hogy csakugyan szükségesnek látja-e az uralkodó, hogy Budapestre utazzék. Ahban azonban kétség nincs, hogy Jusch Gyula, Holló Lajos és gróf Batthyány Tivadart magához hívja a király. Így aztán a párt összes vezérei értesülni fognak arról, hogy a bank és a vámterület közös marad és ha a függetlenségi tábor hatalomra akar jutni, le kell mondani minden követeléséről. Erre pedig valószínűtlen, hogy rákerüljön a sor, és így a király budapesti utja alig hozza meg a válság megoldását.

A király Budapesten.

A király budapesti utjáról még nem jött semmi pozitív megerősítés. Az esetben, ha a király hétfőn jön a fővárosba, csak négy napig maradhat itt. Ez idő alatt csupa kihallgatások lesznek. A függetlenségi párt vezetői nagyon sokat várnak a király utjától.

Magyar városok kongresszusa.

A budapesti új városháza közgyűlési termében Bárczy István polgármester ma nyitotta meg a városok kongresszusát. Mintegy kétszáz magyar város polgármestere, tanácsosa, képviselője jött el, hogy résztvegyen a tanácskozásban, amelyeknek az a célja, hogy megállapodjék: milyen akcióval lehetne a magyar város érdekeinek az eddiginél határozottabban érvényt szerezni. Ezuttal a városok pénzügyeiről, háztartásáról, az új közuti és vicinális törvényről fognak vitatni a polgármesterek.

Bárczy István polgármester megnyitójában üdvözölte a városok megjelent képviselőit. Száharmincegy város közül száztizenöt küldte el a polgármesterét, és 93 város országgyűlési

képviselője jelent meg a kongresszuson. Ezenkívül képviseltette magát a pénzügy-, belügy- és kereskedelemügyi miniszter. Sztérynyi Államtitkár személyesen jött el a kongresszusra. Annál sajnálatosabb, hogy olyan város, mint Drbrecen, Hódmezővásárhely stb. nem vesse részt a kongresszusban. Pedig ennek a kongresszusnak egy célja van: felvirágoztatni és egyöntetű munkássággal biztosítani a magyar városok boldogulását.

Külföldön már mindenütt szervezkednek a városok. Mi még alig tartunk ott, ahol a külföld.

Ezután hosszasan és érdekesen fejtette ki a polgármester, hogy tulajdonképpen mi is a célja ennek a kongresszusnak. Mit akarnak a városok általában és miről fog tárgyalni a mostani kongresszus. Bejelentette, hogy dr Thirring Gusztáv a városi statisztika szervezéséről fog előadást tartani, Lukács Ödön nagyváradi tanácsos a városok háztartásának rendezéséről, dr báró madarasi Beck Gyula a városok hitelügyéről; Garamy Mihály a városi kisajátítási jogról, végül Melha Kálmán a városok és az alsóbbrendű vasutak című előadásában fogja ismertetni, hogy az új vicinális törvényről mit várhatnak a városok.

Ezután Hartl Sándor miniszteri tanácsos a belügyminisztériumban városi ügyek vezetője szólalt föl a belügyminiszter nevében és elmondta, hogy a belügyminiszter nagy reményeket fűz a kongresszus működéséhez és alkalmasnak tartja a kongresszust arra, hogy rendbe hozza a városok dolgait. Telbisz temesvári polgármester Fülepp Kálmán főpolgármestert üdvözölte. Ezután Thirring Gusztáv a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója tartotta meg előadását, melynek az volt a veleje, hogy a városok minden három esztendőben statisztikai évkönyvet adjanak ki.

Vargha Gyula miniszteri tanácsos az országos statisztikai hivatal igazgatójának hozzászólása után az indítványt elfogadták.

A kongresszus ma délelőtt folytatja tanácskozásait.

A szabadkai gyilkosság bűnősei.

A Haverda-ügyben, mely titokzatosságával az egész országot izgatottságban tartotta, tegnapelőtt szenzációs fordulat állott be. Jánossy Aladár töredelmes vallomást tett.

Hogyan tört meg Jánossy?

A lelkiismeretfurdalás nem hagyta nyugodni Jánossy Aladárt s a fogság végre annyira megtörte, hogy tegnapelőtt elszánta magát a beismerésre. Az elvetemült ember már napokkal ezelőtt elveszítette ellenálló erejét. Bizonyítja ezt az a levél is, amelyet a minap írt a védőügyvédjének. A többi közt ezt írta:

»Azt mondják, hogy e hónap 22-én jár le az előzetes letartóztatás ideje. Kiszabadulunk-e, Isten tudja. Nem hiszem már sem ezt, sem pedig azt, hogy ránk egyáltalában jobb napok virradnának, sőt félek a szabadságtól, mintha sejténé, hogy tulajdonképen

: MEGNYILT :

UJHELYI RÓZA

Rákóczi-uti kalap különlegességtű üzlete.

hol naponta érkeznek a legutolsó divatú valódi párisi és bécsi modellek, melyek vásárlási kényszer nélkül áll-

nak a vevő közönség rendelkezésére, ugyszintén, ::

harisnya, ernyő és keztyű különlegességek.

akkor fognak megkezdődni szenvedéseink, rettenetes életküzdelmeink. Ki tudja, mit rejteget a sors számunkra, én jót remélni már nem tudok. Ugy látszik, sorsom már meg van pecsételve.

Erről a levélről tudomást szerzett a vizsgálóbíró és tegnapelőtt délután maga elé vezette Jánossyt.

Eléje terjesztette a terhelő bizonyítékokat, de Jánossy magmaradt tagadása mellett. Ekkor a vizsgálóbíró ügyes fogáshoz folyamodott. Tudta, hogy Jánossy rajongón szereti Haverda Mária-t és féltékeny volt reá. Sokszor meggyanúsította, hogy Vojthával viszonya van s e miatt igen heves jelenetek folytak le közöttük. Haverda Mariska azonban mindig le tudta csillapítani a féltékeny ember felháborodását s el tudta vele hitetni, hogy Vojthához csak rokoni kötelékek fűzik. A vizsgálóbíró tegnapelőtt közölte Jánossyval, hogy Haverda Mária-nak viszonya volt Vojthával. Át is adta neki elolvasás végett Vojtha szerelmes leveleit, amelyeket Haverda Mária lakásán találtak. Jánossy végig olvasta a kedvese hűtlenségéről szóló csalhatalan bizonyítékokat.

Jánossyt mélyen lesújtotta a dolog. A vizsgálóbíró, mielőtt még Jánossy gondolkodhatott volna, így szólt hozzá:

— Ma kénytelen voltam bizonyítékok hiányában úgy Vojthát, mint Haverda Mária-t szabadon eresztetni. Együtt hagyták el a börtönt. Ön ellen azonban oly sok terhelő bizonyíték merült fel, hogy szándékos emberölés büntette miatt elrendelem a vizsgálatot.

Jánossy arcán e szavak hallatára rettenetes lelkitusa nyomai tükröződtek vissza. Hirtelen fölugrott a székéről és nagy indulattal kiáltott fel:

— Vesszünk hát el mindannyian. Vallani akarok.

— Én, Vojtha és Mariska, egymás között megbeszéltük, hogy az öreg asszonyt eltelesszük láb alól. A gyilkosság tervét a büntett elkövetése előtt néhány héttel eszeltük ki s utóbb a tervezetések során én vállalkoztam arra, hogy elpusztítom özvegy Haverda Boldizsárnét. Mint-hogy az öreg asszonyt nem ismertem, Vojtha írta le, hogy milyen a külseje. Március huszonhetedikén leutaztam Szabadkára, hogy lássam a kiszemelt áldozatot.

— Április tizenkilencedikén Vojthával a reggeli személyvonattal utaztam Szabadkára, a ahová délután egy órakor érkezünk meg. Egyenesen Haverdáné lakásához mentem s ott ólalkodtam. Délután láttam, hogy egy serdülő leány, Deák Olga és egy másik asszony társaságában, özv. Haverdáné távozik hazulról. Mindenütt a nyomukban voltam s négy órára járhatott az idő, amikor a gyilkosság helyére értem. Ott várakoztam. Arccal a szőlőt bekerítő sövénynek fordultam. Világos kalapomat, amelyben utaztam, kék sapkával váltottam fel. Időközben vihar volt készülöben. A szél csak úgy sodorta a palicsi ut futóhomokját és leshelelyemről úgy láttam, hogy a készülő vihar sötét

porfelhőkbe takarja a várost. Félhét óra körül pillantottam meg a visszatérő asszonyokat.

Vojtha, aki tizenöt, husz lépésnyire állott mögöttem, rám kiáltott:

— Bátorság! Jönnék!

A kis leány haladt el elsőnek a hátam mögött. Néhány lépéssel hátrább jött Deák-néval karöltve Haverdáné. Amikor közvetlen közelemben értek, hirtelen előre fordultam és rásütöttem a revolvert. Láttam, hogy asszony összeesett. De a következő pillanatban átugrottam a sövényen, befutottam a szegedi szőlőkbe.

Haverda Mária-t is kihallgatta a vizsgálóbíró. Eleinte tagadott, mikor azonban megmutatták neki Jánossy vallomását és alatta Jánossy aláírását, egyszerre izgatott lett, sirva fakadt és remegő hangon csak ennyit mondott:

— Igazat mondott Jánossy, de kérem, ne taggassanak tovább, most nem tudok beszélni.

Vojtha Antal tagad.

Vojtha Antalt szintén kihallgatták, aki Jánossy vallomása dacára is konokul tagad és sehogysem akar hallani arról, hogy tudott a gyilkosságról.

Megkerült a revolver.

A szabadkai kapitányság vezetője egy detektív és a csendőrsvezető kíséretében kivitte Jánossyt a gyilkosság színhelyére, ahol az pontosan megjelölte a helyet, ahol a szerencsétlen áldozatát, — özvegy Haverda Boldizsárnét lelőtte.

A revolver egy szőlőtővénel úgy volt betemetve a homokba, hogy agyának a vége kiállott a földből. Beigazolódott tehát, hogy Jánossy vallomása igaz.

Kiderült még továbbá Jánossy töredelmes vallomásából, hogy özvegy Haverda Boldizsárné élete ellen valóságos bünszövetség alakult. A vezető szerepet Haverda Mária töltötte be, Vojtha Antal hü szövetségese és Klein Pál Lipót a finanszírozója, Jánossy Aladár pedig a gyilkosság végrehajtója volt.

Legujabb.

Az újabb vizsgálatok azt erősítik meg, hogy Haverdáné ellen már régebben terveztek gyilkosságot és hogy egy egész bünszövetkezet létesült erre a célra. Jánossy már háromszor járt a gyilkosság színhelyén, de csak harmadszor sikerült a gyilkosságot elkövetnie.

Haverda Mariska megőrült.

Szabadka, május 21. A Haverda-ügyben szenzációs fordulat állott be Haverda Mariska, aki a fogságban igen megváltozott, tegnap olyan bizonyosságoknak adta tanujelét, melyek az elmebajra következtetnek. Haverda Mariskát minden bizonnyal elmeógyógyintézetbe fogják szállítani.

Rablómerénylet a Szacs vay-utcában.

Csütörtökön este fél 11 órakor vakmerő rablómerényletet követtek el a 40. sz. ház egyik lakásában. A merénylet kevésbe mult, hogy életébe nem került Brand Jenő könyvelőnek. A merénylő elmenekült s most a rendőrség nyomoz utána.

Az esetről tudósításunk a következő:

Brand Jenő, az Általános Takarékpénztár könyvelője csütörtök este fél 11 órakor tért haza Szacs vay-utca 40. sz. alatt levő lakására. Hazaérkezése után a lakás ajtaját nem zárta be. Pár perc múlva vetkeződni kezdett Brand, amikor szobájának udvar felőli ajtaja óvatosan kinyílt s ott egy alacsony termetű, kerek arcú, züllött kinézésű fiatal ember jelent meg.

Brand egy pillanatra meglepődött, azonban látva azt, hogy a késői látogatónak nem valami jó szándékai vannak, segítségért kiáltott. A következő percben a jövevény zsebkendőjét rántott elő s azzal Brandra vetette magát. A betörő a zsebkendőt Brand szájába akarta tömni. Rettenetes tusa fejlődött ki a két ember között s ez alatt Brand el tudott érni annyit, hogy támadója a zsebkendőt nem tudta szájába dugni s ő segítségért kiáltott.

E közben a betörő folyton pénzt követelt, majd mikor látta, hogy nem boldogul, revolvert rántott elő s azzal Brandra lőtt. A tusában azonban a golyó Brandnak a mellényét tépte el, de testében kárt nem tett. Tusakodás közben Brandnak sikerült támadóját az ajtón kívül taszítani, mire az ajtót hirtelen becsapta és ismét segítségért kiáltott.

A betörő még egyszer megkísérelte behatolni a szobába, azonban már ekkor az udvarbeliek figyelmesek lettek a kiáltozásra és Brand segítségére siettek. A betörő még ekkor sem menekült s csak akkor gondolt a futásra, amikor már csaknem megfógták. A vakmerő betörő az udvaron keresztül futott és a Pecze felé menekült. Az összefutott emberek megkísérelték a menekültet üldözni, azonban a sötétség miatt nyoma veszett a betörőnek.

A rendőrségnek mindössze a betörő személyleírása maradt meg, mely alapján a nyomozást megindította. A betörő személyleírása a következő. Termete alacsony, zömök, arca kerek, életkora 25 év körül van. A külseje züllött kinézésű volt. A rendőrség megindította a nyomozást, azonban a tegnapi nap folyamán még semmi nyomra nem találtak.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

Tavaszi és nyári idény 1909.

Tavaszi és nyári idény 1909.

Előkelő uri divat szabóság!

Friedländer I. Izsó

Szent János-u. 4.

Értesitem a n. é. közönséget, és a tisztelt vevőimet, hogy a tavaszi és nyári idényre ujdonságaim megérkeztek.

Fővárosi ízlés!

Kifogástalan munka!

Modern szabás!

* **Személyi hírek.** *Szentkirályi* Zoltán országgyűlési képviselő, göröcsöni lelkész rokoni látogatására Nagyváradra érkezett. — *Baróthy* Pál kir. ügyész a margittai járásbíróóság megvizsgálása végett tegnap reggel Margittára utazott.

* **Rendkívüli városi közgyűlés.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a májusi közgyűlésen levette a napirendről az általános csatornázás első programját, valamint a Pece szabályozásnál felmerülő többletmunkálatokra szükséges pótköltségekről szóló tanácsi előterjesztést, mert milliókat igénylő kérdéssről lévén szó, a törvényhatóság tagjai időt akartak nyerni annak tanulmányozására. A nagyfontosságú kérdéseket rendkívüli közgyűlésen tárgyalják s a főispán felhatalmazása folytán a polgármester május hó 28-án délután 3 órára rendkívüli közgyűlést hívott össze, amelyen a múlt közgyűlésről levett két ügyet: a csatornázást és a Pece szabályozás kérdését tárgyalják.

* **Keresztény társadalmi tanfolyam Szabadkán.** Aldozó csütörtökön kezdődött Szabadkán a keresztény társadalmi tanfolyam *Városvy* Gyula kalocsai érsek elnöke alatt. A megnyitó beszédet maga az érsek mondta, utána *Giesswein* Sándor és *Ernst* Sándor országgyűlési képviselők beszéltek nagy hatással. Ugyanaz nap volt a katolikus népszövetség gyűlése, melyen dr. *Zboray* Miklós mondott gyújtó hatású beszédet. Tegnap, a tanfolyam második napján *Szemlér* Ferencz, *Farkas* Edit és *Túri* Béla beszéltek. Ma lesz a kurzus befejezése, melyen dr. *Zlinszky* Sándor, dr. *Krüger* Aladár és *Friedreich* István szerepelnek.

* **Az OMKE közgyűlése.** Az Ország Magyar Kereskedelmi Egyesülés holnap, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja közgyűlését Budapesten, a Lloyd társulat helyiségében. A közgyűlésen Nagyváradról a kereskedelmi és iparkamara képviseletében dr. *Hoványi* Géza és *Reismann* Mór vesznek részt.

* **Keresztény Demokrácia.** Ilyen címmel új lap indult meg *Kolozsvárt*. Az eleven, fürgé tollal megírt és szerkesztett újság Magyarországnak keresztény szellemben való újjászületését kívánja munkálni. Szókimondó, kemény lapnak ígérkezik, a melynek bizonyos nagy elterjedése lesz. Kiadója a kolozsvári keresztény demokrata párt, szerkesztője *Hoffmann* Gyula.

* **Az ez évi kövezési program.** A városi mérnöki hivatal előterjesztést tett a városi tanácsnak a folyó évi kövezési programra vonatkozólag. E szerint az 1910. évben első sorban az új utcákat kell kövezni, mert ezekben a házak már majdnem mind kiépültek, de az uttest járhatatlan. Tehát Arany János utcát, a Gerliczy-kerten át nyitott új utcát, a velencei part és a Templom-tér között nyitott új utcát, Heltay utcát kell a legsürgősebben burkolni. Ezeket kívül sürgős még a Bémer-, Malom-, Erzsébet utcák burkolása, mert a Búdósárok csatornázásával ezeket az utcákat teljesen tel-

forgatták. Sürgős Csillagvároson Közép-utca burkolása, Ritoók-utcán a járda áthelyezése, a Halászüca kiburkolása. A mérnöki hivatal ellenben nem tartja ezuttal olyan sürgősnek Kaszárnya-, Huszár- és Vitéz-utcák burkolását, mert erre ráér a város a 3-ik vashid építéséig. Előterjesztésében rátér a mérnöki hivatal a költségekre is. A folyó évben szükséges kövezések költsége 71122 koronát igényel s ebből 25949 korona a javításokra esik. Járda költség hozzájárulás címén a háztulajdonosoktól visszatérül 8700 korona, tehát tulajdonképen 62500 koronát kell a folyó évben a városnak kövezési munkálatokért kiadni. Ezzel szemben a költségelőirányzat csak 35,230 koronáról gondoskodik s így a hiány 27,300 korona. A főmérnök abban a véleményben van, hogy ezt a hiányt a kövezetvámnál elérhető ez évi megtakarítás fedezni fogja, de ha ez nem lehetne, akkor a fentebb elősorolt új utcák kövezését az általános kövezési program keretében lehet megoldani.

* **A tűzoltók új gépjai.** A nagyváradon önkéntes tűzoltó egyesület egy új mechanikai toldótrakt, mely 18 méter magasságra szerelhető és egy füst álarc készüléket szerzett be a tűzoltóság részére. Ezek a rendkívül hasznos és értékes tűzoltó szerek már megérkeztek és ma szombat délután fél 7 órakor mutatják be az önkéntes tűzoltók, az érdeklődő közönségnek. Bemutatás után este 8 órakor tűzoltó lakoma lesz a Lövölde Sport termében.

* **A kolozsvári egyetemi ifjuság tanulmány utja Bihar megyében.** A kolozsvári egyetem rektorátusa átiratban értesítette a vasköhi előjáróságot, hogy a jövő hét elején *Szadecsky* Lajos kolozsvári egyetemi tanár tanulmányi utra viszi oda az egyetem ifjuságát. A program szerint bejárják a vasköhi járást s onnan Arad megyébe mennek át.

* **Esküvő.** *Zöldi* Bertalan a nagyvárad-újvárosi róm. kath. fiúiskola tanítója f. évi május hó 31-én, Pünkösöd másodnapján d. u. 4 órakor Vésztőn tartja esküvőjét *Csöti* Erzsikevel, Csöti József vésztői malomtulajdonos leányával.

* **Vadászati kiállítás Bécsben.** Az 1910. évben Wienben nemzetközi vadászati kiállítást rendeznek, amelyen a magyar Nimródok is derakasan ki akarják venni a részüket, s a kormány is tetemes áldozatot hoz, hogy ez a nemes sport, amely Magyarországon igen szépen ki van fejlődve, méltóképen legyen képviselve. A kiállít s legszebb pontján magyar nemzeti jellegű, kifejezésében is magyar pavillon lesz, amelyet a földmívelési kormány épített. A magyar orsz. bizottság élén *Eszterházy* Miklós herceg, *Eszterházy* László gróf és *Ottlik* Iván elnökök állanak. Felhívást küldtek Nagyvárad városához, amelyben kéri, hogy akik részt akarnak venni a kiállításon mint kiállítók ez évi június 15 ig jelentkezzenek.

* **Nagyváradiak a kolozsvári zászló ünnepen.** A kolozsvári egyetem tényes ünnepség-kisérétében avatta fel, újonnan készített,

fehér selyem zászlaját. Az ünnepségen az összes vikéki főiskolák képviseltették magukat, így a nagyváradon jogakadémia részéről *Gerő* Gusztáv és *Weil* Károly joghallgatók jelentek meg. Az ünnepély három részből állott úgy mint 19 é. délelben a Nemzetiszínház színpadán foglaltak helyet a diszruhás küldöttségek sorba bevérven a jelmondatok kíséretében az egyetem által már előre elküldött szegeket, így *Gerő* Gusztáv verte be a »Nagyvárad kir. kath. jogakadémia« felirattal ellátott szeget, a nagyváradon jogászok nevében tartalmas jelmondat kíséretében. Este a New York szálloda éttermében fényes bankett volt, melyen *Apponyi* Albert gróf is megjelent. A banketten több felköszöntő hangzott el. Köztük *Weil* Károly nagyváradon joghallgató talpraesett felköszöntője is, melyben a nemzetközséggel szemben igaz magyar érzelmre buzdította egybegyűlt barátait. Tegnap este bál volt, melyen összegyűlt Kolozsvár és vidéke intelligenciája és ezzel a zászlóavatási ünnepségek véget értek.

* **Hirtelen halál.** *Salamon* János gazdag magázó, tegnap délelőtt Nagyváradon hirtelen meghalt. *Salamon* János hatalmas termetű, egészséges ember volt. Tegnap délelőtt bement *Fuszek* Ágoston Teleky-utcai lisztkereskedésébe s mint régi jó ösmerős, beszélgetett. Egyszerre elsápadt s összerogyott. Mire a közelből orvost hoztak, a robosztus termetű ember kiszervegett. Szívzélhűdés ölte meg. Az orvos konstatálván a halált, a holttestet a rendőrség a lakására szállította. A halál okának megállapítása végett fel fogják boncolni. — Az esettel kapcsolatban egy megjegyzést nem hallgathatunk el. A rendőrség egy hatalmas termetű ember hulláját két csavargóval begyömöszölte a régi bádóg hullaszállító ládába. Hisz a város nemrégén rendelt 1500 koronáért egy modern hullaszállító kocsit. Hát ezt csak parádénak tartják?

* **Leforrázott kis gyermek.** *Morgestern* Lajos cipész Beóthy Ödön-u. 31. sz. a. lakásán kedden délután mosott egy *Farkas* Flóra nevű helynélküli cseléd. Miután *Morgesterné* beteg fekszik, *László* nevű 15 hónapos gyermekét *Farkas* Flóra gondjaira bízta. A kis fiu egy óvatlan pillanatban magára rántotta a forró vízzel telt teknőt és leforázta magát. A gyermeket súlyos sérülésével a gyermekkórházba szállították, a cseléd ellen a rendőrség folyamatba tette a bünygyi eljárást.

* **Nem kapott munkát.** *Markó* János 60 éves napszámos a feletti elkeseredésében, hogy munkát nem kapott, tegnap reggel 6 óra tájt Füzes-u. 55. sz. a. lakásán még felesége a piacon járt, lugkőoldatot ivott. Az embert eszméletlen állapotban szállították be a kórházba a mentők. Az öngyilkos jelöltet nem lehetet kihallgatni.

* **Megégett leány.** Aldozó csütörtökön reggel 7 órakor Nagy Sándor-utcán egy kis leány fájdalmas sikoltozása, majd a mentőkocsik csengőjének éles hangja gyűjtötte össze az embereket a Nagy Sándor-utca 13. sz. alá. Itt egy kis leány futkosott jajveszékelve s testén lobogó lángban állott könnyű ruhája. A kis leány *Szalajka* Irén 6 éves gyermek volt, akit

Figyelmes,
finom női
kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
A VILÁG KÖZEPÉHEZ
BETHLEN-UTCA
vendéglője és
kert-helyisége

Kőbányai sör. — Tisztan kezelt borok. — Csaladok részére külön lugasok.

Minden este
cigány
zene.

Kitűnő tekepálya.

a gyermekmenhely adott ki Bodó József vármegyei hajduinak gondozás végett. Csütörtökön reggel Bodó felesége a piacon járt bevásárlás végett, Bodó pedig a kapu alját locsolta fel. Ez alatt a konyhában volt a kis leány, akinek vékony ruhájára a tüzhelyből szikra pattant ki s ettől pár pillanat alatt lángra gyulladt az egész ruha. A kis leány sikoltozni kezdett mire Bodó a leányhoz futott s letépte róla az égő ruhát. A kis leány testén borzalmas égési sebek voltak. A mentők pár perc alatt megjelentek, azonban az összeégett kis leányhoz nem mert hozzányulni senki, mert az egész teste égési sebből volt. Végre Csák Máté leánya a kis leánynak égési sebeitől némileg mentes felső lábszárát fogta meg s álló helyzetben vitte ki a mentőkocsiba, ahol tovább is állva maradt a leány, míg a kórházba szállították. A kis leány a kórházban tegnap reggel meghalt. A rendőrség az eljárást megindította annak megállapítása végett, hogy nem terhel-e gondatlanság valakit.

* **Az osztályosrajáték huzása.** Az osztályosrajáték tegnapi huzásán a következő nagyobb nyeremények lettek kihuzva:

60.000 koronát nyert: 46826.
5000 koronát nyert: 32937.
2000 koronát nyert: 59747.
1000 koronát nyert: 12404.
500 koronát nyertek: 4550 73030.
300 koronát nyertek: 406 1463 25212
34547 36333 37532 41723 45716 49802 53703
62734 72869 94383.

A többi kihuzott számok 100 koronát nyertek.

* **Találtak** Egy gyűrűt több kőutánzattal. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrség I. em. 7. számú szobájában.

* **A Royal-cabaret megnyitása.** Lázás sietséggel folyik a munka a Zöldta emeleti helyiségeiben. Festők, kárpitosok, villanyszerelők készítik a városnak a kedves meglepetést a Royal-cabaret mulatót, a mely berendezésével is fővárosi nivót varázsol a régi Zöldta kopott belsejébe. Fényes elegancia, mesés kényelem fogadja a vendégeket és elsőrendű művészi előadás, világhírű attrakciókkal. Tegnap megérkezett a budapesti Royal-orfeum művészarsulata és Szatmáry Árpád igazgató ez uton tudatja a nagyközönséggel, hogy a berendezési munkálatok miatt elhalasztott megnyitót előadást e hó 25 én, kedden este fél tíz órakor tartják meg.

* **Nagy szenzációt** kelt Ujhelyi Róza Rákóczi-uti női kalap üzlete, hova naponta érkeznek valódi bécsi és párisi modellek, melyeket olcsó, szolid szabott ár mellett árúsít. Minden vasárnap az üzlethelyiségben model- és ernyőkiállítás rendez, melyek feltűnést keltenek az egész városban.

x **Üres a város.** Üres volt ám áldozó-csütörtökön délután, mert aki csak tehette sietett a Félix-fürdőbe. A sűrűn közlekedő vonatokat csak úgy ontották a közönséget, az országuton pedig a kocsik egymást érték. Az országos hírű fürdőt így zsufolásig megtöltötte a közönség, mely páratlanul pontos és figyelmes kiszolgálásban részesült, úgy a fürdőkben, mint az éttermekben, hol a népszerű bérlő: Komssik Alajos szigorúan ügyel arra, hogy üzletének kitűnő hírére csorba ne essék. Egész délután kitógástalan cigányzenekar szó-

rakoztatja a közönséget. Az étterem árai igen méltányosak — sőt mondhatnánk — olcsók és a mi a fő: igen jó.

x **Hegyi üdülőhely Nagyváradon.** A nagyváradai közönség bár nem szűkölködik a nyári helyiségekben, mégis örömmel üdvözlözi az ismert »Karger« féle vendéglő kerthelyiségeinek megnyitását. Új a bérlő is és ezuttal szakember Lobermayer Ferenc áll az üzlet élén. Aki ismeri ezt a maga nemében páratlanul gyönyörű kerthelyiséget a hegy tövében, hol a legforróbb nyáron is hűs a levegő annak felesleges dicőzni, aki pedig nem látta látogassa meg egyszer és állandó vendége lesz a vendéglőnek.

SZINHÁZ.

Blaha Lujza.

— *A falu rossza. Nagymama.* —

Régi parádés szerepeinek egyikét — Finom Rózsit — játszotta csütörtökön este délelőtti nagy művésznőnk Blaháné. Ma is olyan fiatalos tüzzel, igazi magyaros temperamentummal szemlélyesítette meg a fiatal özvegy szerepét, melyet ő tett országosan népszerűvé; mint mikor a feledhetetlen Tamássy volt partnere, mint Göndör Sándor. Régi partnerei kidőltek, elhaltak, de ő ma is a régi maradt, a kit nem a mult hagyományából folyó kegyelettel taposunk, hanem a kinek művészetét ma is, mint önmagában tökéletes és utólréhetlent csodáljuk.

Igen sajnálatos dolog, hogy mindig ritkábban jelenik meg színpadjainkon, de még sajnálatosabb, hogy utódja nincsen. A népszínműirodalmat Blaháné virágoztatta fel, ő vezette diadalra s az ő visszavonulásával a már is tengődő népszínműirodalom teljesen meg fog szűnni. Régebben Blaháné művészete alkotásra serkentette az írókat, de ma nincs kinek írni, mert a mai táncos-prímadonnákon még a magyar ruha is rosszul áll, egy szép hallgató nótát pedig a századik sem tud igazán jól énekelni.

Nem csoda hát, ha lelkesülünk Blahánéért s ha minél továbbra meg akarjuk őt tartani a színpad számára, mert hiszen vele együtt a magyar színműirodalom egyik legjelentékenyebb s legmagyarabb ágának eltűnését is fogjuk gyászolni.

Pénteken este bucsuzott tőlünk a nagy vendég, ezuttal ismét a Nagymama címszerepében lépve fel. Mikor a színpadra lépett, a zeufolóság megtelt nézőtér egy emberként fölemelkedett és percekig állva tapsolta a meghatottságában könnyező művésznőt. Az első felvonás végén pedig számos remek csokorral fejezte ki a közönség háláját a nemzet csalóányának, a ki a magyar színművészet történetében a legkiválóbb helyet biztosította magának.

Reméljük, hogy a bucsuzás csak rövid időre szól s nem sokára fölváltja a viszontlátás öröme.

—8.

Kornai Berta Nagyváradon. Az igazi temperamentum, pajzánság és jókedv út tanyát három estén a Szigligeti-színházban. Kornai Berta vendégszereplése új levegőt hoz be a színpadra. Csupa tűz és elevenesség ennek a szubrettnek a játéka. Két évvel ezelőtt járt nálunk Kornai Berta utóljára s akkor valóban emlékezetes estékkel tette színessé és kedvessé a szezon utolsó napjait. Kornai Berta nagyváradai vendégszereplése ezuttal is kétségtelenül nagy sikerrel fog járni. Olyan szindarabokat választott ki fellépte alkalmából, a melyekben nagy tetszést aratott a vigszínházban s a melyek a nagyváradai publikum előtt is föltétlen népszerűségnek örvendenek. — Kornai Berta szombaton a »Bernáttan«, vasárnap a »Csókon szerzett vőlegényben« és hétfőn a »Milliárdos kisasszony«-ban lép föl. Jegyeket mind a három estére már ma leket váltani rendes helyárok mellett.

Erdészleány. A szezon legnépszerűbb operettulajdonosát vasárnap délután adják másodsorú félhelyárok mellett. A zenéjében és szövegében egyaránt bájos, hódító operett minden képen méltó arra, hogy műsoron maradjon mindaddig, a míg az érdeklődés iránta nem lankad. Az eddigi előadások látogatottsága pedig beigazolta, hogy az Erdészleány még sokáig nagy közönségre számíthat Nagyváradon.

IRODALOM.

Rákosi a Holnapról.

Fél évvel ezelőtt az egész ország tapsolt ahhoz a pompás kritikához, melyben Rákosi a Holnap cégére alatt feltörekvő öndicsérő szövegkezetet részesítette. Most ismét oka van az irodalom minden igaz barátjának arra, hogy gyönyörűséggel üdvözölje Rákosi Jenőt: ismét rájuk szól az irodalmi ifju stréberekre, még hatásosabban, még ötletesebben. Az egyik ifju holnapos zokon vette a minap Rákosinak azt a hasonlatát, mellyel őket a tébolydával együtt emlegette; büszkén felelte rá, hogy bány nagy ember került az örültek házába?! Rákosi nem marad adós a telelettel: igaz, sok nagy férfiú végezte, sajnos, az élő halottak közt. De ezek nagy alkotások után egy munkás élet terhétől megrokkonva kerültek oda — nem pedig ott kezdtek. No és az meg éppen nem következik mindebből, hogy mert néhány zseni megbolondult, tehát minden bolond: zseni. Végig megy egyik-másik holnapos versen s pompásan mutatja ki azt a rengeteg sok zöltséget, a mi bennük van. És még ezt nevezik némelyek irodalomnak?

Sok érdemük nincs Holnapéknak, de egy van: Rákositól két olyan kritikát csaltak ki melyek kritikai irodalmukban mindenkor emlékezetesek lesznek. És csak ezekből fogja megtudni az igazi holnap, kik is voltak valaha azok a nagypipáju, kevés dohányu holnaposok!

Állandóan nagy választék van női férfi és gyermek harisnyákban, övekben, fésű-garnitúrákban, nyakkendőben, sétatobokban, kéztyükben, sapkákban, mosó, fekete és fehér kötényekben, ajándék és disztárgyakban, üvegárukban, ridikulókban, gyermek-játék és gumi-babákban, china ezüst tárgyakban, szivar, cigaretta és pénztárcákban, utazó kofferekben, kosarakban

Friss és Társánál

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

EGYESÜLETEK.

)(**Jóváhagyott alapszabályok.** A biharmegyei pézintézeti tisztviselők szövetségének alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

Igazságszolgáltatás.

§ **Eröss Rezső sajtóperre.** Lapunk csütörtöki számában közöltük Hegedüs Nándor és dr. Nagy Mihály a Nagyváradi Napló munkatársainak nyilatkozatát, melyet az Eröss Rezső jószágigazgató sajtóperében tettek. Miután Eröss Rezsőt ebben az ügyben nem a bosszu vezette, hanem az igazság kiderítése volt a célja, a tegnapi nap folyamán panaszát a törvényszéktől visszavonta.

§ **Sikkasztó kereskedőseged.** A kir. törvényszék 6 hónapi fogházra ítélte Bárány Ferencz kereskedősegedet sikkasztás miatt. Az illető a Fischer cég szolgálatában állott, hol megbízott az ásványvizek kezelésével. A bevett pénzt azonban nem szolgáltatotta be, hanem elsikkasztotta. Az ítélet jogerős.

§ **Elítelt fémkereskedő.** Dénes Béla nagyváradi fémkereskedő került tegnap a kir. törvényszék elé hamis bukás vétsége miatt. A vád bebizonyítván, Milye Gyula elnökségével 200 korona pénzbüntetésre ítéltetett.

TÁVIRATOK.

Anglia fél.

London, május 21. A titokzatos lég-hajó még mindig kísérti az angolokat. A Daily Mail ma hosszabb cikkben arra figyelmezteti az angolokat, hogy ne tegyék magukat nevetségessé, s ne a léghajótól, hanem attól féljenek, hogy Németország meg fogja erősíteni tengeri flottáját, most pedig annál inkább, hogy Németország és Ausztria-Magyarország között a szövetségi viszony megerősödött.

Szerencsétlenség egy templomban.

Liszaabon, május 21. Belgil kolostor templomában a tegnapi mise alatt szerencsétlenség történt, egy emelvény, melyen több 100 énekes állt összeomlott. 7 meghalt, 100 nál többen megsebesültek.

Köln, május 21. Kölnische Zeitungnak jelintek, hogy Konstantinápolyba szigorubb szolgálatot rendeltek el a Macedon partokon. A reakcionáriusok minden lehetőt elkövetnek, hogy az epirusi albánokat felkelésre bírják.

München, május 21. Schneider József 35 éves munkás reggel összeszólalkozott feleségével, ki annyira dühbe jött, hogy hosszú konyha késével 2 gyermekét összeszurkálta és férjét, míg Schneider erejét összeszedve az asszony kezéből kicsavarta a kést és sziven szurta az asszonyt. Schneidert és 2 gyermekét a kórházba vitték. Az asszony meghalt.

Az asperni csata évfordulója.

Bécs, május 21. Az asperni csata évfordulóját nagy fényvel ünnepelték őfelsége részvételével. Dél előtt érkezett Stadlauba a felség, a pályaudvaron

Lueger polgármester üdvözölte. Az ünnepélyen jelen voltak a főhercegek, a reischrathi és a magyar országgyűlés, az alsóausztriai tartománygyűlés, valamint a bécsi és budapesti előjáróságok képviselői és igen sok főtiszt. A tábornok után őfelsége és a főherceg a kísérettel az asperni orosz-lán szoborhoz vonultak. Egy kis leány szavaliata után Lueger polgármester mondott beszédet, dicsérvén a békét, a melyet őfelsége szerzett meg népeinek. A felség válaszolt a beszédre, majd a szobortalapzatra koszorút helyezett. Ferenc Ferdinánd főherceg és a főhercegek kíséretében vonult ezután őfelsége az asperni csata színhelyére, az emlékszóbor alapkövetételehez, ahova 15 század katonaság is kivonult.

KÖZGAZDASÁG.

— **A nagykörsői salátaszállítás.** Nagykörsőről írják: Május 3-án kezdetét vette Nagykörsőn a salátaszállítás Budapestre, Bécsbe. Az első napon egy kocsirakomány. május 19-én fokozatos növekedés mellett már 33 vagon salátát szállítottak el és a 16 nap alatt összesen 279 kocsirakományt vittek ki. Ez a szám még jelentékenyen növekedni fog mert még igen nagyban szedik a salátát.

A gabonatorzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 19.

Buza apr.	50 kilogrammonként	14.35
Buza májusra	—	13.97
Buza okt.	—	11.80
Rozs májusra	—	—
Rozs apr.	—	—
Tengeri máj. 1909.	—	7.48
Tengeri jul.	—	7.75

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktörzsde 1909. május 19.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	95.50
Osztrák járadék papírban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	155.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50

A székelykereskedő lelkében

DR. VUCSKICS GYULA.

NYILTÉR.

Kérdezzük meg a háziorvost!

KRONDORFI pezsgőház, borhoz
SAVANYÚVIZ legjobb ital!
NYALKAOLDÓ ÉS HUGYHAJTÓ GYÓGYITAL.

tüdő, légző-szervek, gyomor, köhögés, rekedtségnek orvosilag ajánlva.

! Hegyi üdülőhely Nagyváradon!

Páratlan a maga nemében!

Lobermayer Ferencz

(Karger-féle)

nyári étterme és kerthelyisége

— Vizezők-utca 36. szám alatt. —

A város legjobb tekepályája.

Ez évben először; meleg konyha.

Csakis Karger-féle saját termései borok.

Pontos kiszolgálás. Cigányzene.

!! A város legárniasabb kertje !!

«Félreértések elkerülendők.»

Gyöngyvirág Fantasie.

Csodálatosan természetes virágitat, melynek parányi érintése által fehéreműn, keztűn, levélpapíron, ruhabélésen, haj vagy kézen, mivel szeszmentesen készül, elragadó finomságával kiváló tartóssan használható, peccsétet nem hagy, csinos toronyalakú fadobozban

3 koronáért kizárólag

BERGER SÁNDOR

«Savoly» illatszertárában

Nagyvárad, Bémer-tér kapható.

Postai szétküldés naponta utánvétellel.

Telefon 667.

Telefon 667.

Van szerencsém értesíteni az előkelő hölgyközönséget, hogy angol és francia

női divat termemben

a legújabb angol és francia modell és speciális szabás szerint készítek

modern princzesz-ruhákat

elismert szép angol kosztümöket, és izléses toalett-eket stb.

Nagy gond van fordítva arra, hogy az idej modern divattal haladva a legkényesebb igényeknek is megfeleljek. Számtalan elismerés. Elvem: divatfejlesztés, szolid árak.

B. meghívásra elsőrendű divatlapokkal teszem tiszteletemet, esetleg vidékre is.

Számos partfogást kérve,

mély tisztelettel:

VALENTIN J. női szabó

Ezredévi Emlék-tér 18. sz. a.

Jégszekrények

legmagasabb hűtőképességű műkalapburkolattal

Fagylaltgépek

ered. amerikai egyes és kettős rendszerrel.
Kerti székek, padok, asztalok
összeesukható kovácsolt vasból. Ruha mosó ma-
ngorló és fűcsaró-gépek nagy választékban.
Kívánatra árajánlattal szolgál

Tarsoly és Risztó

különlegességek vaskereskedése
Nagyvárad, Rákóczi-út. Telefon: 390.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.
Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Fontos mindenkinek

tudni, hogy üvegezést, kép-
rámázást legolcsóbb árban
Goldberger üveg és por-
cellán kereskedő készít.
Ugyanott egy puld eladó.
Tanulók felvételnek Teleki-
utca Weisz Károly-ház (Jóó
Lajos mellett.)

Legszebb

kivitelű nyomtatványokat
a Szent László-nyomda ké-
szít. Nagyvárad, Szilágyi
Dezső-utca,

Bártfai cukrász.

Fő-u, Gerlicsi-ház. május
1-től kitűnő fagylaltot és
jeges kávét készít naponta
változtatva. Ugyan ott
tisztán és tea vajból ké-
szült tészták és torták kap-
hatók darabonként 8 fillér
Minden e szakba vágó
megrendelést a legutányo-
sabbán fogadok el.

Két tanuló

felvétetik a Szent László-
nyomdában.

Lakás

keresőknek ajánljuk pró-
bálkozzanak meg a Tiszán-
túl apróhirdetéseivel.

Egy

használt puld és pénztár-
asztal eladó. Nagyvárad
Hitelbank Kossuth Lajos-u.

MOSKOVITS

anatomiai cipők a leg-
jobbak.

Egy

jó állapotban levő salon-
garnitúrát keresek megvé-
telre. Cím e lap kiadójában
megtudható.

Princess mellfűző

Párisi ujdonság csak Ro-
senzweig Rózánál Rákóczi-
ut kapható.

Valódi perza

szőnyegek — feltűnő olcsó
árban. Rákóczi-ut 8.

Tanonc

felvétetik Körösi János
érfi szabónál Körös-u. 44.

Eladó

egy teljesen jó karban levő
Schutleworth-féle

8 lóerejű cséplőgép

és több itató vasvályu
Weisz Józsefnél, Kolozsvári-utca.

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalanít!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYAS«
gyógyszertárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

Meghívó.

A Biharmegyei Kereskedelmi Ipar-
és terményhitelbank Nagyváradon, 1909.
évi május hó 23-án délelőtt 11 órakor
saját üzleti helyiségében (Nagy Teleki-
utca 534 szám.)

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a részvényeseket ezennel
meghívja.

A közgyűlés tárgya:

1. Az alapszabályok 1., 3., 13., 37. és 61.
§§-nak megváltoztatása.
2. Egy igazgatósági tag választása a.
Nagyvárad, 1909 évi május hó 8-án.

Az igazgatóság.

Minden részvényes, aki a közgyűlésen részt
akar venni, tartozik a közgyűlést megelőző három
nappal a legalább egy hóval elébb már nevére irt
részvényeit az intézet pénztáránál letenni.

A nagyváradai „Közgazdasági Bank” részvénytár-
saság pályázatot hirdet az örösedésbe jövő
főkönyvelői állásra,

mely lehetőleg 1909. év július hó 1-én fogla-
landó el.

Pályázhatnak oly felsőkereskedelmi iskolát
végzett egyének, kik magyar és német levele-
zésben, valamint a bankszakmában és mérleg-
készítésben gyakorlatilag jártasok.

Pályázati határidő: 1909. június 10.

Bővebb felvilágosítást a fent nevezett in-
tézet ad.

Sajátkezűleg irt és kellően felszerelt pályá-
zati kérvények az igazgatóság címére küldendők.
Nagyvárad, 1909. május hó 18.

Az igazgatóság.

BARTA IMRE

SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ
NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-u. 29.

ELVÁLLAL: Szobafestést,
mázolást, tapétázást és min-
den e szakmába vágó mun-
kát olyan árban, melyért
senki el nem készíti.

KITŰNŐ AJÁNLATOK!!

Alapított 1889-ben.

Alapított 1889-ben.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.
TELEFON 180. TELEFON 180

A tisztaság kedvelők szives figyel-
mébe ajánlom »Emke«
parquette és padló
fénymázam, kerti butor
festékeim miuden-
féle színben brundinom,
butor, réz és
ezüst tisztító szereim
és cipőcrémem.
Vevőimet 20 év óta
elismert pontos ki-
szolgálásban és olcsó
árban részesítem.

!! Kérem címemre ügyelni !!

EURÓPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely.
Nagyvárad legszebb — vadregényes
kerije a hegy tövében. Minden este
elsőrangú mozgófénykép előadás. Ki-
zárolag saját szüretelésű borok Fris-
sen csapott kőbányai sör. Esténként
cigány zene. Kifogástalan magyar
konyha. Polgári árak.

Magyar Zsirművek R.-T.

Nagyváradon.

Gyártelep és központi iroda :

Gilányi-utca **11.-15.** szám.

Telefon interurban 86. sz.

Városi raktár:

Zöldfa-utca (Kurländer-ház)

Telefon 901. szám.

Értesítjük a tisztelt *háziasszonyokat*, hogy e hó 25-ikén megnyílik *Zöldfa-utcán* (Kurländer és Ullmann céggel szemben) *városi raktárunk*, hol gyártmányaink, nevezetesen *kókuszszir, csötészta és szappanok* minden faja a legkisebb mennyiségben is eredeti *gyári* áron lesznek kaphatók.

Különösen felhívjuk szives figyelmüket «*Hableány*» védjeggyel ellátott

Gyöngy Szinszappanunkra

mely csodálatos tisztító erejét a legjobb nyersanyagok leggon-
dosabb kiválasztásának köszönheti.

Gyöngy Szinszappanunk

kiméli a kezeket és a fehéreneműt. Megtakarít pénzt, időt, munkát és fáradságot, ennél fogva kiméli az egészséget.

Gyöngy Szinszappanunk

kiválóan alkalmas minden elgondolható mosási célra, személyes használatra fehér és színes vászonneműek mosására, konyhaedények, szőnyegek tisztítására stb. stb.

Tisztaságáért 20000 koronával szavatolunk.